

Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.20.820/2019/6/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2019. május 23. napján meghozott 5.G.42.019/2018/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 13. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti.

Fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 100.819 (százezer-nyolcszáztizenkilenc) forintot, továbbá adja ki a megadott határidő alatt a felperesnek a ... forgalmi rendszámú ... típusú gépkocsi törzskönyvét, valamint a gépjármű tulajdonjogának a felperes nevére való átírásához szükséges, az Üzletszabályzat II.7. pontjában írt nyilatkozatot.

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 193.100 (százkilencvenháromezer-száz) forintra leszállítja.

A feljegyzett 224.100 (kétszázhuszonnégyezer-száz) forint kereseti illeték térítését akként rendezi, hogy abból a felperes 217.400 (kétszáztizenhétezer-négyszáz) forintot, az alperes pedig 6.700 (hatezer-hétszáz) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 83.400 (nyolcvanháromezer-négyszáz) forint fellebbezési illeték térítését akként rendezi, hogy abból a felperes 27.500 (huszonhétezer-ötszáz), az alperes pedig 55.900 (ötvenötezer-kilencszáz) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperessel 2007. január 31. napján megkötött lízingszerződésnek az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő feltétele az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás elmaradása miatt tisztességtelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte az alperes kötelezését 3.134.410 forint túlfizetés visszatérítésére. A felperes kérte továbbá az alperes által 2015. augusztus 31. napján közölt felmondás érvénytelenségének megállapítását, és az alperes kötelezését a lízingszerződés tárgyát képező gépkocsi törzskönyve és a tulajdonjog átruházásához szükséges nyilatkozat kiadására.

Az alperes kérte a felperes keresetének elutasítását és perköltségben való marasztalását.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest a perköltség viselésére. Indokolásában megállapította, hogy a felek között pénzügyi lízingszerződés jött létre. Kifejtette, hogy mind a Ptk., mind a 93/13/EGK irányelv különbséget tesz a szerződés elsődleges tárgyát meghatározó és az egyéb általános szerződési feltétel között, vagyis a szerződés elsődleges tárgyát képező szerződési feltétel tisztességtelensége akkor vizsgálható, ha annak rendelkezései nem világosak és érthetőek. A C-51/17. számú EUB ítélet szerint az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződés jellegadó sajátossága, amelyre tekintettel a szerződés elsődleges tárgya a főszolgáltatás körébe tartozik, ezért az azt szabályozó szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha nem világos és nem érthető. Mindebből következően a bíróságnak először azt kell vizsgálnia, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezések világosak és érthetőek-e, és amennyiben nem, úgy azt kell vizsgálni, hogy tisztességtelennek minősülnek-e. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatról adott banki tájékoztatás tartalmát vizsgálta először. Ebben a körben kifejtette, hogy a pénzügyi lízingszerződés nem devizahitel nyújtására irányuló szerződés, ezért arra a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt tájékoztatási kötelezettség nem áll fenn, illetve nem vonatkozik rá a 2/2014. számú PJE határozat. Az elsőfokú bíróság az egyedi lízingszerződés, és az Üzletszabályzatnak a „Kamatváltozás I.” és „Kamatváltozás II.” pontban írt rendelkezései alapján megállapította, hogy az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül mért felperes számára világosnak és egyértelműnek kellett lennie, hogy svájci frank alapú pénzügyi lízingszerződést kötött, amelynél a forintban megjelölt fizetési kötelezettsége mellett az árfolyamváltozásból eredően további fizetési kötelezettsége is keletkezik. A szerződés tehát az egyedi részében és az Üzletszabályzatban világos és érthető tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról. A szerződés egyetlen rendelkezéséből sem vonható le olyan következtetés, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy azt nem teljeskörűen a felperesnek kell viselnie. A szerződés érvénytelensége a tájékoztatás elmaradása miatt ezért nem állapítható meg. A felperes a támadott szerződési feltételek tisztességtelen jellegének alátámasztására vonatkozóan bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, ezért az elsőfokú bíróság az EUB C-415/11. számú „Aziz” ítéletében írt szempontok szerinti egyenlőtlenségi vizsgálatot nem tudta elvégezni.

Az elsőfokú bíróság a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet a Pp. 123. §-a szerinti jogi érdek igazolásának hiányában utasította el. A törzskönyv kiadása iránti kérelemmel összefüggésben megállapította, hogy a felperes a szerződéséből eredő kötelezettségeit nem teljesítette, így a kiadásnak az üzletszabályzat szerinti feltételei nem álltak fenn.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének közbenső ítélettel való megváltoztatását és a perbeli szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását, míg a felmondás érvénytelensége és a törzskönyv kiadása tárgyában kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Az elsőfokú bíróság ítéletéből nem állapítható meg, hogy érvényesnek tekinti-e a szerződést és érdemben bírálta-e el a felperes keresetét vagy a felperest terhelő bizonyítatlanság miatt érdemi vizsgálat nélkül utasította-e el a keresetet. Az elsőfokú bíróság álláspontja súlyos jogi tévedést tartalmaz arra nézve, hogy a 2/2014.

számú PJE határozat nem vonatkozik a lízingügyletekre, ennél fogva az elsőfokú bíróság a jogegységi határozatot tévesen figyelmen kívül hagyta. Az elsőfokú bíróság az Üzletszabályzat egyes rendelkezései alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes számára egyértelműnek kellett lennie, hogy az árfolyamkockázatot viselnie kell, ugyanakkor a hivatkozott feltételek a „Kamatváltozás I. és II.” címszó alatt találhatók, amelyek kamatváltozásra utalnak, és ezek közül a „Kamatváltozás I.” kifejezetten forint alapú szerződésekre vonatkozik. A szerződés nem tartalmaz olyan értelmű rendelkezést, amely szerint a szerződésnek árfolyamkockázata lenne. A kamatváltozás fogalma megkérdőjelezhető, mert abból a fogyasztó nem következtethet arra, hogy az árfolyamváltozásról szól. Az egyedi szerződésnek tartalmaznia kell a szerződés lényeges elemeit, és nem felel meg a fogyasztó érdekeinek, ha a lényeges tartalmat az Üzletszabályzat különböző pontjai szabályozzák, amelyek közül a fogyasztónak kell kikeresnie a rá vonatkozó rendelkezéseket. Az egyedi szerződés szerint a felperes havi fizetési kötelezettsége 47.960 forint, amelyből nem következik, hogy más jogcímen is fizetnie kellene. Sem az egyedi részből, sem az Üzletszabályzathoz nem derül ki egyértelműen, hogy forint-gyengülés esetén a felperes fizetési kötelezettsége növekszik, illetve hogy a növekedés mértéke korlátlan lehet. Az elsőfokú bíróság törvénysértő módon megfordította a bizonyítási terhet. A kockázattelátviteli nyilatkozat tartalmát illetően hivatkozott arra, hogy az nem felel meg a C-51/17. számú ítéletben elvárt tartalomnak. A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelemmel összefüggésben kiemelte, hogy a szerződés 2015 szeptemberében előtörlesztéssel megszűnt, ezért a törzskönyv a felperest illeti.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból helyes jogi következtetéseket vont le, és helyes jogi indokok alapján döntött a kereset elutasításáról. A felek között nem vitásan pénzügyi lízingszerződés jött létre. Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást arról, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján az alperest nem terhelte tájékoztatási kötelezettség, és a felperes számára világosnak és egyértelműnek kellett lennie, hogy CHF alapú szerződést kötött, amelyből eredően az Üzletszabályzatban szabályozott további fizetési kötelezettsége is keletkezhetett. Azt is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés rendelkezései világos és érthető tájékoztatást tartalmaztak az árfolyamkockázatról. Az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettségnek az árfolyamváltozás lehetőségére és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására kellett kiterjednie, amelynek a szerződés eleget tett. A Kúria Konzultációs Testülete szerint akkor nem minősül megfelelőnek a tájékoztatás, ha az árfolyamkockázatot viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből vagy különböző okiratokból.

A felperes fellebbezés-pontosításában a fellebbezését akként tartotta fenn, hogy kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és az alperes kötelezését a perbeli gépkocsi törzskönyve, illetve a tulajdonjog átruházásához szükséges nyilatkozat kiadására kötelezését, továbbá az alperes kötelezését 443.600 forint jogalap nélküli lízingdíj visszafizetésére. Előadta, hogy a perbeli lízingszerződés érvényes forint alapú szerződésnek minősül, mert annak alapján a felperes 120 alkalommal 47.970 forint, azaz összesen 5.756.400 forint lízingdíj megfizetésére köteles. A szerződés egyedi részéből nem következik, hogy a felperest az önerőt is tartalmazó 5.852.440 forintnál magasabb összegű fizetési kötelezettség is terhelhetné. Az egyedi részből az sem derül ki, hogy milyen összefüggés van a felperest terhelő fizetési kötelezettség és a svájci frank között. Az Üzletszabályzatnak az egyedi résszel ellentétes részei nem váltak a szerződés részévé. A forint alapú szerződés alapján a felperest nem terheli az árfolyam-változásból eredő fizetési kötelezettség, így ilyen szerződési feltétel hiányában annak tisztességtelensége sem merül fel. A felperes nem vitatottan összesen 6.200.219 forintot fizetett meg, míg a szerződés alapján 5.756.400 forintot kellett volna teljesítenie, ezért a különbözet részére visszajár.

Az ítélet tábla nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a felmondás jogellenességének megállapítása iránti keresetet elutasító rendelkezését, amely a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján első fokon jogerőre emelkedett.

A felperes pontosított fellebbezése nagyobb részben alapos.

Az ítélet tábla a felperesi fellebbezés alapján mindenképp azt vizsgálta, hogy indokolt-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján. Miután az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett, és a bizonyítási eljárás kiegészítésére vagy megismétlésére sincs szükség, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt ok.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítélet tábla a döntéssel csak részben értett egyet, és annak jogi indokait nem osztotta.

A felperes az elsőfokú eljárásban előadott kereseti kérelmében az árfolyamkockázat viselését a felperesre telepítő feltétel érvénytelenségét a megfelelő tájékoztatás hiányára alapítottan kérte megállapítani, de hivatkozott arra is, hogy a szerződés annak tartalma alapján forint alapú szerződésnek tekintendő. A pontosított fellebbezésében az érvénytelenségi hivatkozását nem tartotta fenn, már csak azon a jogi alapon kérte a kereset teljesítését, hogy a szerződés tisztán forint-szerződésnek minősül.

Az ítélet táblának tehát a szerződés értelmezésével először arról kellett állást foglalni, hogy az deviza- vagy forint alapú szerződés-e.

A 6/2013. polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében a deviza alapú kölcsön- vagy pénzügyi lízingszerződés devizaszerződés, amelynél a felek a hitelezőnek és az adósnak a szerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kírovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). A deviza alapú szerződés lényege tehát, hogy az adós fizetési kötelezettsége devizában keletkezik, a teljesítésre azonban forintban kerül sor.

A perbeli lízingszerződés egyedi része ezt a PJE határozat által leírt lényeges tartalmi elemet nem tartalmazza, ezért az nem minősül deviza alapú szerződésnek. A szerződés egyedi része csak a „mértékadó devizanemre”, illetve a „fix konstrukcióra” utal, ugyanakkor tartalmazza a rendszeres lízingdíjak forintösszegét és a 120 hónapos futamidőt, továbbá az első lízingdíj és a hitelminősítési díj összegét. A szerződés egyedi részében tehát csak egyes kifejezések utalnak a deviza alapúságra, de ezek tartalma nincs kibontva, a fizetési kötelezett svájci frankban való kírovása és forintban lerovása egyáltalán nem szerepel benne.

A szerződés egyedi része tartalmazza ugyan, hogy az Üzletszabályzat annak részét képezi, de ebből nem következik, hogy az Üzletszabályzat összes feltétele szükségképpen a szerződés részévé vált volna.

Az 87/102/EGK irányelv szabályait az azt hatályon kívül helyező 2008/48/EK irányelv 27. cikke alapján a 2010. június 10. napjáig kellett alkalmazni, így az a perbeli szerződésre is irányadó. Az irányelv 4. cikk (1) bekezdése szerint a hitelszerződést írásba kell foglalni. A fogyasztó az írásba foglalt szerződésből egy példányt kap. A (2) bekezdés ennek a minden fogyasztóval külön írásban megkötendő szerződésnek a kötelező elemeit sorolja fel, a (3) bekezdésben kimondva azt is, hogy az írásba foglalt szerződésnek kell magában foglalnia a szerződés egyéb lényeges elemeit is. Az

irányelv fogyasztóvédelmi célokkal összhangban való értelmezéséből az a következtetés vonható le, hogy e kötelező tartalmi elemeket az írásba foglalt szerződés egyedi részében, nem pedig a mellékletét képező üzletszabályzatban kell feltüntetni annak érdekében, hogy a fogyasztó az átvett szerződésből a lényeges szerződési feltételek tartalmát megismerje. Nem felel meg a fogyasztó érdekeinek, ha a szerződés lényeges tartalmát egy, a szerződés mellékletét képező üzletszabályzat különböző pontjai tartalmazzák, amelyek közül a fogyasztónak kell megkeresnie a rá vonatkozó rendelkezéseket. Ezt támasztja alá az EUB C-42/15. számú „Home Credit” ítélete, amely szerint nem szükséges, hogy a fogyasztói szerződés összes feltétele egyetlen dokumentumban szerepeljen, több dokumentum esetén azonban az egyedi részben hivatkozásokkal kell megjelölni az üzletszabályzat azon pontjait, amelyek a szerződés részévé váltak. A perbeli szerződés egyedi részének azonban ilyen rendelkezése nincs. Az egyedi rész e hiányosságát nem pótolja, hogy az alperes utóbb a perben megjelölte, hogy az Üzletszabályzatról mi vonatkozik a szerződésre.

A Ptk. 205/C. § szerint ha az általános szerződési feltétel és az egyedi feltétel egymástól eltér, akkor az utóbbi válik a szerződés részévé.

A perbeli szerződés esetében az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére, illetve az erről szóló tájékoztatásra vonatkozó rendelkezések a szerződés mellékletét képező Üzletszabályzatban találhatók, a szerződés egyedi része az árfolyamkockázatra egyáltalán nem utal. Tehát arról kellett állást foglalni, hogy az Üzletszabályzat milyen viszonyban áll az egyedi szerződés rendelkezéseivel. Amennyiben ugyanis az Üzletszabályzat a szerződés egyedi részét nem kiegészíti, hanem azzal ellentétes rendelkezéseket tartalmaz, úgy ezek a Ptk. 205/C. §-a alapján nem válhattak a szerződés részévé.

Az egyedi rész rendelkezéseiből egyáltalán nem következik, hogy a fogyasztónak az első és az azt követő 120 havi, forintban meghatározott fix lízingdíj és a hitelminősítési díj teljesítésén túl bármilyen további fizetési kötelezettsége lenne. Ilyen körülmények között azt kell megállapítani, hogy a perbeli szerződés egyedi része ellentétes az Üzletszabályzatban foglaltakkal, annak a „Kamatváltozás II.” megjelölésű, de valójában az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezésével. Ez pedig azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az Üzletszabályzatnak az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezései nem váltak a szerződés részévé, vagyis a felperest kizárólag azok a fizetési kötelezettségek terhelik, amelyeket a szerződés egyedi része tartalmaz. Az egyedi rész alapján a felperes az első lízingdíj (96.040 forint), a hitelminősítési díj (246.960 forint), továbbá 120 hónapon keresztül havi 47.970 forint, összesen 6.099.400 forint megfizetésére köteles.

A 93/13/EGK irányelv 5. cikke, illetve az azt átültető Ptk. 207. § (2) bekezdése alkalmazásával a szerződés egyedi részét ezért akként kellett értelmezni, hogy miután az forint fizetési kötelezettségről szól, forint alapú szerződésnek tekintendő, amelyben ezért árfolyamkockázat nincs, így az ezzel kapcsolatos tájékoztatás hiánya nem is lehet érvénytelenségre vezető ok.

A felperesnek a szerződés alapján a forintban meghatározott összegeket kellett megfizetnie, azaz a hitelbírálati díjat, az első havi lízingdíjat, és az azt követő 120 havi fix lízingdíjat, amelyek összege 6.099.400 forint. A felperes ehhez képest nem vitásan 6.200.219 forintot fizetett meg, így a különbözet - 100.812 forint - a felperesnek visszajár. Az ítélet az eredeti kereseti kérelem jogcíméhez nem volt kötve, a felperes marasztalás iránti keresete a feltárt tényállás alapján az érvényes szerződés alapján történt túlfizetés visszatérítése jogcímén is teljesíthető volt.

A túlfizetés tényéből következik a további kereseti kérelmek megalapozottsága is. A kifejtettek szerint értelmezett lízingszerződést a felperes teljesítette, így a lízingtárgy tulajdonjogát

megszerezte, azzal azonban csak akkor tud rendelkezni, ha a törzskönyvet és az átíráshoz szükséges nyilatkozatot az alperes az Üzletszabályzat II.7. pontjának megfelelően a felperesnek átadja. A szerződésben írt nyilatkozat kiadása iránti kereset ugyanakkor nem a Ptk. 295. §-a szerinti jognyilatkozat pótlása iránti igény, mivel ingó dolog tulajdonjogának megszerzéséhez nincs szükség nyilvántartásba történő bejegyzéshez, ezért ez a kérelem szerződés teljesítése címén volt alapos.

A kifejtettekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta.

A felperes fellebbezése részben eredményre vezetett, amely kihatással volt az elsőfokú perköltségre is. Az elsőfokú eljárásban a felperes csak kisebb részben (3%-ban) lett pernyertes, amelyre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság által az alperes javára megállapított perköltség összegét a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján arányosan leszállította. A másodfokú eljárásban a felperes nagyobb részben (67%-ban) bizonyult pernyertesnek, ezért az alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes jogi képviselőjével felmerült másodfokú perköltségének arányos viselésére, amelynek összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján határozta meg.

A pernyertesség arányából következően a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 224.100 forint kereseti és 83.400 forint fellebbezési illetékből 6.700 forint kereseti és 55.900 forint fellebbezési illetéket az alperes, míg a fennmaradó 217.400 forint kereseti és 27.500 forint fellebbezési illetéket a felperes köteles az államnak a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján megfizetni.

Budapest, 2020. március 3.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Benedek Szabolcs s.k.. Matosek Edina s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: